

NEUSSPRAYS: DECONGESTIVA VERSUS CORTICOSTEROÏDEN

'Niet meer terugbetalen? Een verkeerd signaal'

Eind 2016 stak een mediastorm op toen de minister van Volksgezondheid aankondigde dat neussprays met corticosteroïden voortaan niet meer terugbetaald zouden worden. Een verkeerd signaal, vindt prof. dr. Philippe Gevaert, en hij legt uit waarom.

Er zijn twee grote groepen neussprays op de markt', zegt prof. dr. Philippe Gevaert (dienst Neus, keel- en oorheelkunde, UZ Gent). 'Veel patiënten kennen het verschil niet en weten niet wat ze moeten gebruiken. Een persistente rhinitis behandeld je het best met nasale corticosteroïden, bijvoorbeeld op basis van fluticasone of mometasone. Patiënten schrikken soms als ze het woord cortisone horen, maar slechts 0,2 procent van de cortisone in de spray wordt in het bloed opgenomen. Het product is absoluut veilig, ook bij levenslang gebruik, zelfs voor kinderen. Nasale corticosteroïden zijn heel effectief. Het nadeel is dat ze niet meteen

werken en dat je een voorschrift nodig hebt.'

Dat geldt niet voor de tweede groep?

'Dat zijn de decongestieve of ontzwellende neussprays zoals otrivine, nesivine en rhinatiol. Die zijn inderdaad al lang zonder voorschrift te verkrijgen. Daardoor wordt er ook massaal reclame voor gemaakt, zodat veel mensen die last hebben van een verstopte neus ernaar grijpen. Decongestiva zetten de neus al na een paar minuten open: het middel vernauwt de bloedvaatjes in het neusslijmvlies zodat het ontzwellt en je weer vrijer ademt. Het grote nadeel: als je ze langer dan 7 tot 10 dagen gebruikt, treedt gewenning op. De neuscycclus – die ervoor

zorgt dat beide kanten van de neus afwisselend ontzwellen – raakt verstoord. Het neusslijmvlies ontzwellt alleen nog als je de decongestieve neusspray gebruikt. De neus raakt permanent verstopt en de patiënt krijgt rhinitis medicamentosa.'

Komt overgebruik van decongestiva vaak voor?

'Met de UGent en de Universiteit de Liège hebben we in 2014 een onderzoek gedaan bij patiënten die nasale decongestiva in de apotheek komen halen. Daaruit bleek dat de helft het product overgebruikt. Voor ons onderzoek hebben we "overgebruik" heel ruim gedefinieerd: minstens een jaar lang elke dag. Eigenlijk mag je ze niet langer dan 7 tot 10 dagen gebruiken ...'

Onder meer op basis van dat onderzoek had u aanbevelingen geformuleerd voor de federale minister van Volksgezondheid?

‘Ook mensen die decongestiva overdadig gebruiken, zeggen dat artsen en apothekers hen tegen overgebruik hebben gewaarschuwd. Blijkbaar kiezen ze toch niet voor corticosteroiden, hoewel die veilig en bewezen effectief zijn. Misschien omdat ze te ongeduldig zijn, maar misschien ook omdat ze ertegen opzien om telkens een nieuw voorschrift te halen. Onze aanbeveling was dan ook: maak nasale corticosteroiden vlotter toegankelijk. Geef ze een dubbel statuut: zorg ervoor dat ze mét voorschrift verkrijgbaar blijven – zodat de patiënt ze ook terugbetaald krijgt – en maak ze tegelijk ook beschikbaar zonder voorschrift, maar dan niet terugbetaald.’

In november 2016 had de minister eerst bekendgemaakt dat ze de neus-sprays met corticosteroiden helemaal voorschriftvrij zou maken.

‘Ze zouden dan ook duurder worden – niet buitensporig veel,

9

De helft van de patiënten die nasale decongestiva in de apotheek komen halen, overgebruikt het product.

prof. dr. Philippe Gevaert
dienst Neus-, keel- en
oorheelkunde, UZ Gent

maar toch. Zelfs patiënten die regelmatig naar hun arts gaan en nasale corticoiden voorgeschreven krijgen, zouden dan de volle pot moeten betalen. Als overheid geef je zo een totaal verkeerd signaal. Waarom viseer je dat ene middel? Ruim 30 procent van de Belgische bevolking heeft een neusallergie en 18 procent lijdt aan chronische rhinosinusitis. Als je al die mensen de terugbetaling ontzegt, leg je hen eigenlijk een nieuwe taks op. Eigenlijk zou je de terugbetaling dan ook moeten stopzetten voor alle andere geneesmiddelen die veilig zijn en goed werken ... Er is nog een tweede bezwaar. Als je neusproblemen goed behandelt met corticosteroiden, vermijd je operaties en voorkom je ook extra problemen bij astmapatiënten. Door te besparen op de terugbetaling van een veilig en doeltreffend middel creëer je zo gezondheidsproblemen die je duur te staan kunnen komen.’

Een tijdje later heeft de minister dan haar plannen bijgestuurd. In de goede richting?

‘Neussprays met corticosteroiden zouden inderdaad een

> dubbel statuut krijgen, zoals wij hadden voorgesteld. Ze zouden zonder voorschrift – en dus duurder – beschikbaar komen in de apotheek, en tegelijk zouden ze met voorschrift verkrijgbaar blijven en dan ook worden terugbetaald. Een minpunt in het nieuwe voorstel is wel dat de neussprays met corticosteroiden in een andere categorie zouden terechtkomen, zodat het remgeld toch hoger ligt. Maar het is nog wachten op de concrete uitvoeringsmodaliteiten: neussprays met corticosteroiden zullen vermoedelijk pas in de tweede helft van 2017 verkrijgbaar zijn.’

U zei het al - de helft van de mensen gebruikt hun neusspray met decongestiva te lang en kan zo last krijgen van rhinitis medicamentosa. Hoe pak je dat als huisarts het best aan?

‘Als je merkt dat een patiënt langdurig decongestiva gebruikt, is het beste advies om te starten met nasale corticosteroiden en tegelijk de decongestiva af te bouwen, tot de patiënt ze helemaal niet meer gebruikt. Daarna onderzoek je de onderliggende oorzaak en kun je nasale corticosteroiden blijven voorschrijven.

Als je merkt dat een patiënt langdurig decongestiva gebruikt, is het beste advies om te starten met nasale corticosteroiden en tegelijk de decongestiva af te bouwen.

prof. dr. Philippe Gevaert
dienst Neus-, keel- en
oorheelkunde, UZ Gent

Het kan ook geen kwaad om uit te leggen hoe de patiënt de neusspray correct gebruikt: eerst schudden met het flesje, naar beneden kijken, de spray weg van het neustussenschot mikken, en twee verstuivingen per neusgat.’

Is fysiologisch water een alternatief?

‘De neusholte spoelen met een zoutoplossing is uitstekend voor de neushygiëne, maar het werkt niet decongestief of ontstekingsremmend en kan nasale corticosteroiden niet vervangen. Het is wel een goede aanvulling voor patiënten die last hebben van sinusitis of slijmen in de keel. Zulke patiënten kun je aanleren hoe ze zelf een zoutoplossing voor een neuskannetje kunnen maken, met 1 liter water en 9 gram zeezout.’

Is een neusspray met corticosteroiden bij elke patiënt effectief?

‘Als het middel niet goed blijkt te werken, is er vermoedelijk een onderliggende oorzaak voor de neusverstopping: huisstofallergie, een scheef neustussenschot, poliepen, sinusitis enz. Huisartsen moeten daar alert voor zijn en patiënten zo nodig doorverwijzen naar een NKO-arts.’